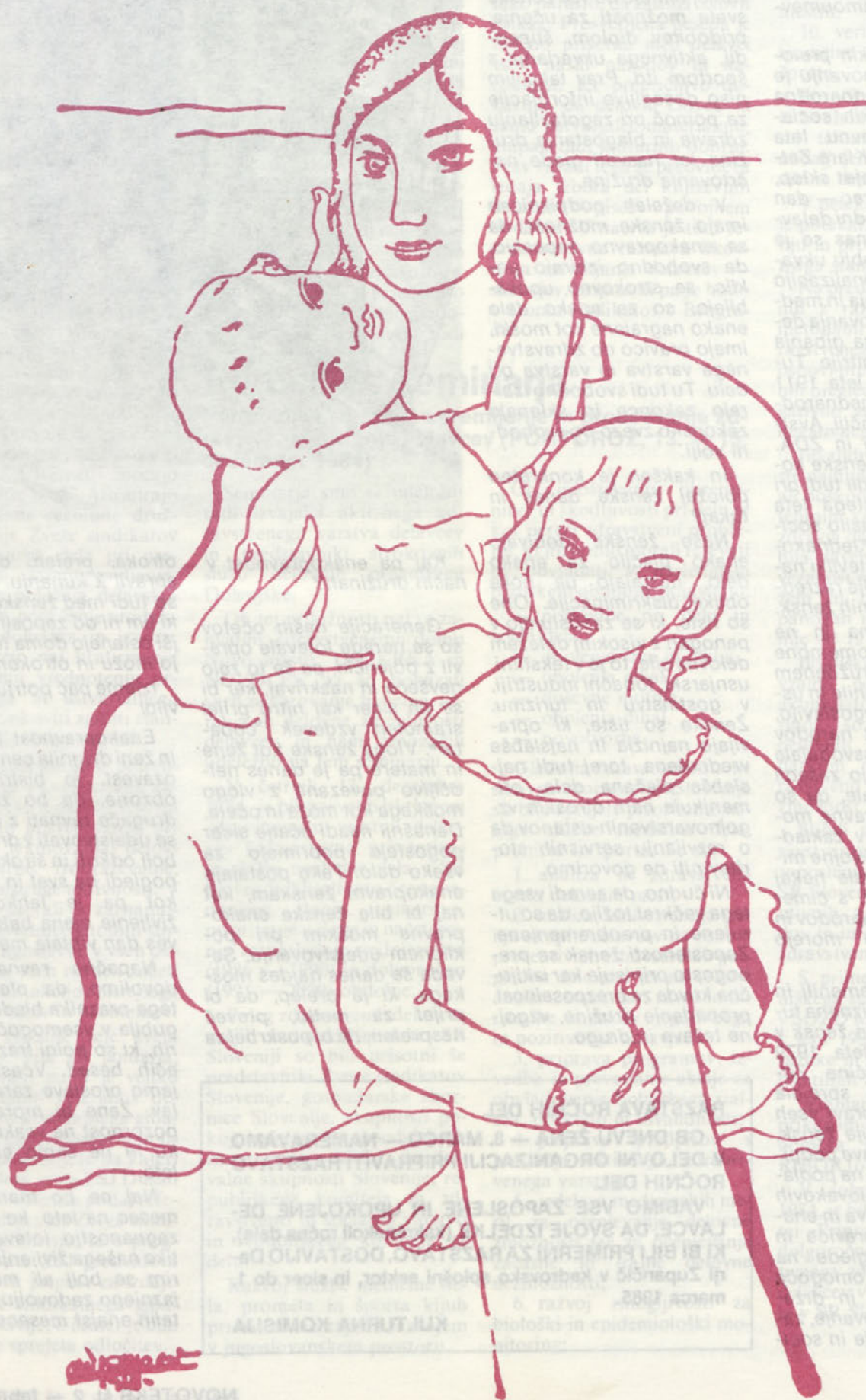

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

ŠT. 2 LETO XIII — FEBRUAR 1985

NOVOTEKS

OB DNEVU ŽENA

»Človek velja toliko, kolikor velja njegovo spoštovanje do žene« (H. Klens)

Popolna podrejenost ženske tega »obrobnega«, nesamostojnega, nenehnega varuštva potrebnega bitja, se je zdela še v ne tako davni preteklosti nekaj povsem normalnega in samoumevnega.

Ena izmed velikih prelomnic v tem pojmovanju je bila druga mednarodna konferenca ženskih socialistk v Københavnu leta 1910, na predlog Klare Zetkin. Tu je bil sprejet sklep, da postane 8. marec — dan žensk — mednarodni delavski praznik. Pri nas se je ravno v tem obdobju ukvarjal z internacionalizacijo ženskega vprašanja in mednarodnega povezovanja delavskega ženskega gibanja revolucionar Dimitrije Tucović. Tako so leta 1911 prvič praznovali mednarodni dan žena v Nemčiji, Avstriji, Danski, Švici in ZDA. Odmev københavenske konference je odjeknil tudi pri nas, ko je še istega leta začelo izhajati glasilo socialistnih demokratk »Jednakost« in v svoji prvi številki nakazalo smeri in cilje razrednega boja naprednih žensk.

Sledila je vojna in ne moremo mimo pomembne vloge žensk v družbenem razvoju. Ko so branile in ustvarjale novo Jugoslavijo, bratsko skupnost narodov in narodnosti ter osvobajale domovino, ki so jo zasedli fašisti, so pokazale, da so ne samo enakopravne moškimi, ampak so v zakladnico marksistične vojne misli in prakse vnesle nekaj novega, izvirnega, s čimer se ženske velikih narodov in držav sveta ne morejo pohvaliti.

Časi so se spremenili in končno sta bila priznana tudi vloga in pomen žensk v svetu. Tako je leta 1979 generalna skupščina Združenih narodov sprejela konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk. V okviru tega, države podpisnice zagotavljajo na podlagi vrednotenja človekovih pravic, dostojanstva in enakopravnosti vse pravice in svoboščine ne glede na spol. Konvencija omogoča politične pravice in državljanstvo, izobraževanje, zaposlovanje, zdravje in soci-

alno varnost. Položaj žensk na vasi, poslovna sposobnost, državljske pravice, vprašanja v zvezi z družino, volilna pravica, možnost, da zavzemajo vodilne položaje in opravljajo javne funkcije, vse to jih izenačuje z moškimi. Kar zadeva izobraževanje, nimajo še vse ženske sveta možnosti za učenje, pridobitev diplom, štipendij, aktivnega ukvarjanja s športom itd. Prav tako jim niso dosegljive informacije za pomoč pri zagotavljanju zdravja in blagostanja družine ter nasveti glede načrtovanja družine.

V deželah podpisnicah imajo ženske možnost, da se enakopravno zaposlijo, da svobodno izbirajo poklic, se strokovno usposabljaajo, so za enako delo enako nagrajene kot moški, imajo pravico do zdravstvenega varstva in varstva pri delu. Tu tudi svobodno izbirajo zakonce in sklepajo zakonsko zvezo po svobodni volji.

In kakšen je konkreten položaj ženske danes in tukaj?

Naše ženske dobivajo enako plačilo za enako delo, nastajajo pa nove oblike diskriminacije. One so tiste, ki se zaposlujejo v panogah z visokim deležem delovne sile, to je v tekstilni, usnjarski, tobačni industriji, v gostinstvu in turizmu. Ženske so tiste, ki opravljajo najnižja in najslabše vrednotena, torej tudi najslabše plačana dela, primanjkuje nam otroških vzgojnovarstvenih ustanov, da o razvijanju servisnih storitev niti ne govorimo.

Ni čudno, da zaradi vsega tega večkrat tožijo, da so utrujene in preobremenjene. Zaposlenosti žensk se pre pogosto pripisuje kar izključna krivda za brezposelnost, propadanje družine, vzgojne težave in drugo.

Kaj pa enakopravnost v naših družinah?

Generacije naših očetov so se nerade lotevale opravil z dojenčki, pa še to zelo nevede in naskrivaj, ker bi se jih sicer kaj hitro prijel sramoten vzdevek »copatar«. Vloga ženske kot žene in matere pa je danes neločljivo povezana z vlogo moškega kot moža in očeta. Današnji mladi očetje sicer pogosteje poprimejo za vsako delo. Tako postajajo enakopravni ženskam, kot naj bi bile ženske enakopravne moškimi pri poklicnem udejstvovanju. Seveda še danes najdeš moškega, ki je prelep, da bi prijel za metlo, preveč nespreten, da bi poskrbel za

otroka, prelen, da bi se spravil k kuhanju. Sicer pa so tudi med ženskami take, ki jim ni do zaposlitve in raje ostanejo doma ter strežejo možu in otrokom.

Izjeme pač potrjujejo pravilo!

Enakopravnost je materi in ženi dvignila ceno in samozavest, jo bistri in širi obzorje, da bo znala vse drugače ravnati z otrokom, se udeleževati v družbi. Vse bolj odkriti in široki so njeni pogledi na svet in življenje, kot pa je lahko dojela življenje njena babica, ki je ves dan vihtela metlo.

Napačno ravnamo, če dovolimo, da plemenitost tega praznika blede in se izgublja v vsemogočih govoricah, ki so polni fraz in zvenječih besed. Včasih prirejamo proslave zaradi praznovanja. Žene bi morale čutiti pozornost na vsakem koraku in ne samo enkrat na leto.

Naj ne bo marec edini mesec na leto, ko se z vso zagnanostjo lotevamo kritike našega življenja, s katerim se bolj ali manj sprijaznjeno zadovoljujemo ostalih enajst mesecev.

D. M.

RAZSTAVA ROČNIH DEL

OB DNEVU ŽENA — 8. MARCU — NAMERAVAMO V DELOVNI ORGANIZACIJI PRIPRAVITI RAZSTAVO ROČNIH DEL.

VABIMO VSE ZAPOSLENE IN UPOKOJENE DELAVCE, DA SVOJE IZDELKE (kakovostna ročna dela), KI BI BILI PRIMERNI ZA RAZSTAVO, DOSTAVIJO Darji Zupančič v kadrovsko splošni sektor, in sicer do 1. marca 1985.

KULTURNA KOMISIJA

Jubilejno 40-letnico Zveze sindikatov Jugoslavije zaznamujemo delavno kot del rednih aktivnosti

Letos minevajo štiri desetletja od ustanovitve enotnih sindikatov delavcev Jugoslavije, hkrati pa obhajamo 40-letnico velike zmage nad fašizmom in graditve nove Titove Jugoslavije. Svet Zveze sindikatov Jugoslavije poziva vse osnovne organizacije in organe Zveze sindikatov v dežele, da ta dva zgodovinska jubileja proslavijo z akcijami, delovnimi in vzgojnoizobraževalnimi programi in družbenopolitičnim delom.

To je priložnost, je rečeno v programu obeležja teh obletic, da se afirmirajo osnovne vrednosti naše socialistične samoupravne družbe, entuziazem, delo in skupno ustvarjanje našega delavskega razreda in delovnih ljudi, prizadevnost vseh povojnih in današnje generacije, da se pokažejo dosežki našega skupnega materialnega in družbenega razvoja. Jubileji bi morali biti povsod za dodatno spodbudo pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Utrjevati morajo vezi v lastne moči. Afirmirajo naj pozitivne rezultate družbene akcije Zveze sindikatov in združenega dela pri uresničevanju samoupravljanja, ustavnega položaja delavskega razreda, povečanje produktivnosti, dohodka in izvoza. Pripomorejo naj k afirmaciji in boljšemu vrednotenju proizvodnega in ustvarjalnega dela in učinkoviti zaščiti standarda delavskega razreda.

Vse manifestacije je potrebno povezati s konkretnimi akcijami, kot so tematski delovni sestanki in posvetovanja, proizvodna tekmovanja, delovne, kulturne, izobraževalne, športne in druge aktivnosti. V celoti bi morali z zaznavanjem 40-letnice enotnih sindikatov Jugoslavije v vseh okolišjih in na vseh ravneh začeti in okrepiti akcijo hitrejšega reševanja težav in problemov.

Poleg svečane seje sveta ZSJ, ki je bila 23. januarja, prisostvovalo pa ji je veliko število znanih veteranov delavskega in sindikalnega gibanja in delegacije družbenopolitičnih organizacij, in na kateri je predsednik sveta ZSJ Dušan Bogdanov—Senko podal referat »Štirideset let Zveze sindikatov Jugoslavije, se s programom sveta ZSJ predvideva tudi začetek priprav za izdajo zgodovine sindikalnega gibanja Jugoslavije, o čemer je bila prav tako sprejeta odločitev.

Zgodovina sindikalnega gibanja bi zajela razvoj in delovanje te organizacije od njegovih začetkov pa do leta 1919, v drugem delu pa od leta 1919 do danes.

Predvideva se tudi izdaja izbranih besedil »o sindikatu od Marksa do danes« pod delovnim naslovom »Marksistična misel o sindikatu.« V tej publikaciji bodo zastopani marksistični misleci raznih časov iz raznih dežel in raznih sindikalnih gibanj, v njej bo tudi izbor besedil jugoslovanskih teoretikov, pomembnih političnih delavcev in sindikalnih aktivistov.

V pripravi je tudi izdaja popularne brošure o štirih desetletjih Zveze sindikatov v novi Jugoslaviji, ki bi jedrnatost predstavila svojevrstno podobo organizacije, vstevši tudi

podatke o razvoju, aktivnosti, članstvu in organiziranosti, vse kongrese ZSJ, biografske podatke o dosedanjih predsednikih Zveze ZSJ in drugo.

Književno in likovno ustvarjanje delavcev je s svojim obsegom in kvaliteto do danes tako naraslo, da zasluži celovit prikaz. Prosvetljena beseda je močno prisotna med delavci vseh naših narodov in narodnosti ter prepričljivo dokazuje, da delovni človek ni samo ustvarjalec materialnih, ampak tudi kulturnih dobrin. Prav zaradi tega se predvideva izdaja izbora del književnih delavcev — piscev v povojnem obdobju. V načrtu je tudi reprezentativna razstava likovnega ustvarjanja delavcev — slikarjev, pripravili pa jo bodo v Domu sindikatov v Beogradu.

Poročilo s seminarja

Poročilo s seminarja spremljanje in proučevanje zdravstvenega stanja delavcev (PORTOROŽ, 13. — 15. december 1984)

Seminarja smo se udeležili tudi izvajalci aktivnega zdravstvenega varstva delavcev in predstavniki strokovnih služb delovnih organizacij Dolenjske.

Ob tej priložnosti naj se zahvalim Zdravstvenemu domu Novo mesto, DO KRKA in NOVOLES, ki so pokazali skrb za varovanje življenja, zdravja in delovne zmogljivosti delavcev in nam omogočili udeležbo na tem seminarju.

V četrtek 13. decembra 1984, je bil posvet o aktivnem zdravstvenem varstvu delavcev (zdravstvena preventiva) in službi medicine dela v SR Sloveniji. Slišali smo oceno sedanjega stanja, usmeritve, prioritete naloge in načrtovanja za naslednje srednjeročno (1986 — 1990) in dolgoročno (1991 — 2000) obdobje.

Poleg zdravstvenih delavcev večjih enot medicine dela v SR Sloveniji so bili prisotni še predstavniki Zveze sindikatov Slovenije, gospodarske zbornice Slovenije, skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, raziskovalne skupnosti Slovenije, republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo in republiškega komiteja za delo.

Razvoj službe medicine dela, prometa in športa kljub prioriteti zaostaja za razvojem v jugoslovanskem prostoru.

Ob upoštevanju obremenitve in škodljivosti pri delu se kot pereči zdravstveni problemi, ki jih bomo morali reševati in obvladati v naslednjem planskem obdobju, pojavljajo:

- poškodbe pri delu in izven dela,
- obolenja srca in ožilja,
- obolenja gibal,
- duševne motnje,
- obolenja dihal,
- novotvorbe.

Glede na zdravstveno stanje aktivne populacije Slovenije so bile sprejete prioritete naloge službe medicine dela, prometa in športa. To so:

1. analiza in zdravstvena ocena delovnih mest;
2. analiza zdravstvenega stanja skupin delavcev na osnovi preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev ter na osnovi analize, strukture, ravni in dinamike kazalcev negativnega in pozitivnega zdravja;
3. priprava programov, izvedba in preverjanje akcije za obvladovanje bolniškega staleža, poškodb in invalidnosti;
4. priprava predpisov s področja aktivnega zdravstvenega varstva;
5. izdelava medicinskih meril za ocenjevanje delovne zmogljivosti ter za ocenjevanje začasne in trajne delovne nezmogljivosti;
6. razvoj zmogljivosti za biološki in epidemiološki monitoring;

7. izdelava priročnika za izvajanje aktivnega zdravstvenega varstva delavcev, udeležencev prometa in športnikov;

8. priprava enote medicinske dokumentacije za kompleksno zdravstveno varstvo delavcev, udeležencev prometa in športnikov;

9. priprava standardov preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev, ki delajo na zdravstveno ogroženih delovnih mestih;

10. verifikacija vseh enot medicine dela, prometa in športa.

Poročilo referentov je sledila živahna razprava z nekaterimi tehnimi pripombami o nadaljnjem razvoju službe medicine dela.

V petek, 14. decembra 1984, je potekal seminar o spremljanju in proučevanju zdravstvenega stanja delavcev.

Na predavanju so nas seznanili z različnimi pristopi in metodami proučevanja zdravstvenega stanja delavcev na osnovi preventivnih zdravstvenih pregledov (pozitivno in negativno zdravje) in kazalcev negativnega zdravja.

Invalidnost je poleg smrtnosti najhujša posledica bolezni ali poškodb in je eden najbolj tehničnih kazalcev negativnega zdravja delavcev. Prikazana je bila raven, dinamika in povezanost med bolniškim staležem in novimi invalidi po panogah industrije SR Slovenije od 1973 — 1982.

Bolniški stalež je multikavzalno pogojen. V tovarni akumulatorjev »VESNA« Maribor so proučevali vpliv delovnih pogojev (s poudarkom na svincu) na zdravstveno stanje in delovno zmogljivost delavcev.

Slišali smo tudi oceno zdravstvenega stanja delavcev, zaposlenih v treh rudnikih v SR Sloveniji, na osnovi preventivnih zdravstvenih pregledov in informacij iz kurativne zdravstvene dokumentacije.

S primerjalno analizo bolniškega staleža in invalidnosti v SOŽD MTT in v DO SVILA v letu 1981 so bile prikazane razlike in vzroki v omenjenih tekstilnih tovarnah.

Seminar je bil zsključen s prikazom in analizo aktivnega odmora v DO PIK MARIBOR (obrat šivilja nogavic).

V soboto, 15. decembra 1984, je bila okrogla miza o temi »Priprava srednjeročnih in dolgoročnih programov aktivnega zdravstvenega varstva delavcev v službi medicine dela v SR Sloveniji«.

Tatjana Gazvoda

Pet poglavij iz psihologije barv

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Sekundarne dimenzije barvne klime

Sekundarne dimenzije se nanašajo predvsem na čustveno afektivno stran barvnega doživetja, prek njih pa tudi že na simbolično predelavo in tolmačenje barvnih vtisov.

Kajpak imajo tudi te dimenzije svojo podlago in pobude (asociacije) v fizikalnih lastnostih in fizioloških učinkih barv.

To je področje, o katerem so se številni avtorji že obširno razpisali. Narejenih je bilo tudi že nič koliko načrtnih poskusov, a je še vedno prav tu veliko nedognanega. Pišemo in govorimo pa o tem veliko zato, ker predstavlja ravno to območje specifično barvno klimo, se pravi, to, kar je za človekovo vsakdanje delo in življenje, zato pa tudi za opremo njegovega bivališča in delavnic velikanskega pomena.

Najizrazitejša in v vsakdanjem izražanju najbolj znana je bipolarnost veselih in žalostnih barv. S tem izrazom neposredno povezujemo barve s človekovim čustvenim življenjem.

Marsikdo meni, da gre bolj za obratno vzročnost: ker smo veseli ali žalostni, zato vidimo tudi barve »vesele« ali »žalostne«. Čeprav delno lahko to drži, vendar glavna vzročnost le ne izhaja iz človeka, marveč iz barv: barve same prek svojih fizikalnih lastnosti in fizioloških učinkov tudi različno psihično vplivajo na človeka, ga delajo veselega ali žalostnega.

Pred te temeljne bipolarne psihične vzročnosti in posebnosti pa dajejo barve pobudo ne samo za rane asociacije in domišljijo, temveč tudi za simboliko, s katero človek v moči svoje abstraktne učinkovitosti barvni svet globlje povezuje s specifičnimi pojavi človeškega življenja.

Na tem mestu moremo te povezave povzeti le okvirno v obrisih, čeprav bi nadrobna utemeljitev zahtevala obširne razprave.

Rdeča barva vzbuja objektivne asociacije s krvjo, ker je pač kri najvažnejša stvarna nosilka rdečine v življenju. Pravimo tudi, da je rdeča barva ognja in krvi. Povzroča toploto, njeni najbližji infrardeči toplotni žarki prodirajo globoko v tkivo človeškega telesa. Zato rdečina povečuje mišično napetost, pospešuje utri srca in dviga krvni pritisk, kajpak pospešuje tudi ritem dihanja. Zato je rdečina barva vitalnosti in aktivnosti, in to ne samo telesne, marveč je obenem pobudnica duševnega dela.

V Ameriki so ugotovili, da vozniki največ prehitavajo automobile rdeče barve, najmanj pa zelene in modre. Razlike so statistično signifikantne.

Razen objektivne asociacije z ognjem in krvjo vzbuja tudi čustvene asociacije ljubezni in simpatije (je simpatična), a tudi maščevalnosti (krvoločnosti), ker je pač najbolj vitalna in aktivna barva.

Povrhu vsega tega pa rdečina usmerja simbolizem, ki najde prek temeljnega ljubezenskega nagiba najrazličnejše idejne odtenke v profanem in sakralnem življenju.

Fizikalno je rdečina kajpak najbolj vidna in zato signal za preplah (požar itd.) in pretres (šok): stoj!

Oranžna barva je fizikalno bleščeča in goreča, zato je primerna kot signal za nevarnost, opozorilo pred vročimi (pekočimi) predmeti itd.

Tudi ta barva pospešuje srčni utrip, a je že brez učinka na krvni pritisk, zato daje občutek prijetnosti, ugodnega počutja in veselja.

Tako je oranžna barva čustveni stimulans, ki pa utegne tudi že utrujati: lahko pomirja in vzburja. Kot taka oranžna

barva tudi pospešuje prebavo in tek (pripravna za opremo jedilnic, restavracij in podobnih prostorov).

Objektivne asociacije ima ob sončnem zahodu, ognju in sadju (pomarančah). Čustvene asociacije so manj specifične, še manj pa je specifična njena simbolika.

Rumena barva je barva Sonca, ima v njem tudi svojo objektivno asociacijo, ker je dobro vidna, je obenem signal za nevarnost, hkrati pa dober simulans za oko kot vidni organ, prek njega pa za živčni sistem, na katerega deluje ugodno.

Zato je rumenina psihološko najbolj vesela barva, saj kot »barva sonca« zavzema v vidnem spektru tudi največji obseg.

Ker v določenih odtenkih pomirja živce, jo uporabljajo kot kromoterapevtsko sredstvo pri zdravljenju psihonervoz.

Rumenina je pobudnik duševnega dela, kot taka je »intelektualna«, razumska, če gremo v njeno simboliko, je celo »fizofska« in »idealistična«, kakor to strokovnjaki ob pomanjkanju specifičnih izrazov imenujejo.

Zelena barva je barva rastlin in z njimi žive zunanje narave. Zato je zelenina sveža in vlažna, hladna. Vpliva pomirjevalno na živčni sistem, zato je sedativna in hipnotična. Znižuje krvni pritisk in razširja kapilare.

Zato je sonaraven signal za mirno nadaljevanje poti. Daje počitek duhu, zato je učinkovita za pomirjenje živcev, pri nespečnosti in hudi izčrpanosti, omili nevralgijo in migrene, duševno uravnoveša, je »barva potrpežljivosti«.

Čeprav je njena objektivna asociacija — zelena vidna narava (detelja in trava, drevje itd.), pa njene čustvene asociacije niso vedno najugodnejše, večkrat gredo v smeri potrtosti in neugodnih doživetij. Simbolika zelenine je raznolika: resnica, vera, zaupanje, prerojenje, mir ipd.

Seveda pa vsa ta simbolika vpliva tudi na človekovo občutje, ko se znajde v objemu zelene barve. Zato je njena klima zelo sestavljena in, kakor vremenska klima, prognozično nejasna. Zato za nekatere ljudi in živce ni primerna.

Njen karakter je tako rekoč neznačajan. Nekaj ambivalentnega je v njeni naravi. Ker je barva žive narave, nosi v sebi življenje in smrt.

Modra barva je barva nebesnega svoda in vode. Zato ima modrina svojo objektivno asociacijo prav z nebom in morjem. Modrina je psihološko atmosferična: barva, ki ustvarja ali bolje upodablja atmosfero. Je lahka, prozorna ali vsaj prosojna, jasna in nekako sveža (asociacija z nebom in z vodo).

Fiziološki učinki modrine niso enoumno raziskani: po nekaterih avtorjih (Hessey, Podolsky idr.) zvišuje krvni pritisk, ker zožuje kapilare, po drugih (npr. Wohlfarth) pa pomirja srčni utrip in zmanjšuje dihalni ritem.

Ne glede na različne izkustvene izsledke v podrobnostih so si avtorji edini v okvirni oznaki: modrina (z vijolično) dviga notranjo odzivnost in vodi do zbranosti in miru.

Vsekakor je modrina v nasprotju z rdečino okvirna na isti strani kakor zelena barva, ke smo do sedaj že ponovno ugotovili.

Zato je razumljivo, da gredo čustvene asociacije v smeri notranjega miru in zbranosti. Je celo bolj pomirjevalna kakor zelena. Gredo pa tudi v smeri »potovanja« in veselja, vsemirja, to pa že vodi obenem v njeno simboliko, ki naj bi pomenila modrost in neskončnost, nesmrtnost.

Značaj (karakter) modrine je zaradi svoje nebesne zvišenosti in pomirjevalnosti konservativen, vesten in zvišen, nekako aristokratski in moder, redkobeseden, dobesedno tiho in oddaljen, odmaknjen.

»Pravijo ji tudi umetniška barva,« ker zaradi svoje bogate simboličnosti ali odmaknjenosti zanima in privlačuje umetnike.

Vijolična barva je sorodna z modro in ji je zato tudi po svojem značaju in učinkih najbližja, samo še v višji meri. Vpliva na srce in pljuča in dviga odpornost organizama.

Zato je še bolj pomirjevalna, njen karakter je že kar otožen in še bolj vzvišen, odmaknjen, aristokratski. Vzbuja objektivne asociacije z vijolicami in dragocenimi kamni, čustveno pa v dostojanstvenem žalovanju.

Njena simbolika gre v smeri zabrisovanja preteklosti, torej kesanja, preklica in pokore, signalizacija pa je neopredeljena.

Škrlatna barva je prav tako sorodna, nekako na prehodu od vijolične in rdeče.

Zato je tudi pomirjajoča in nekako melanholična.

Njena kakovost je občutljiva, ker hitro preide v drug ton, zato je atmosferska in sveža.

Ker je draga (redka), velja še danes prav posebno za razkošno in dostojanstveno.

Njene objektivne asociacije se nanašajo na cvetlice, čustvene pa gredo v smeri skrivnosti. Tudi njena simbolika gre prek dostojanstva v skrivnost. Njen karakter je samozadovoljnost. Praktična uporaba in signalizacija pa je zopet neopredeljena, pravzaprav malo uporabna.

Rjava barva vzbuja pri strokovnjakih manj zanimanja.

Zato je tudi manj raziskana. A ni prav, kajti rjavina zavzema poleg zelenine v vidnem svetu relativno največji obseg. Ker ni zeleno, je »golo« in je tako bolj ali manj rjava.

Zato ni čudno, če smo ob načrtnem (laboratorijskem) poskusu dobili zanimiv rezultat: poleg rumene je najbolj kratkočasna barva za ljudi prav rjava, ob njej ljudem čas najhitreje mine.

Zato je tudi rjava barva prijetna, konservativna, ker so ljudje navajeni nanjo. Rjavina tudi pomirja, vendar ne uspa, saj je mešanica toplih in hladnih barv.

Bela barva je fizikalno svetla, fiziološko »nič«, psihološko pa čista, jasna, hkrati že hladna, oddaljena. Frieling se izraža drastično: črno je substanca, belina je brez substance in je zato oddaljenost. Njen karakter je čistost, snažnost.

Objektivne asociacije beline so zopet v cvetju, čustvene pa se neposredno povezujejo s simboliko: nedolžnost, krepkost, poroka itd.

Frieling, ki je barvni simboliki posvetil posebno pozornost, čeprav je predvsem strokovnjak za praktično funkcionalno uporabo barv, opredeljuje belino v nasprotju s črnino takole: »Belina je začetek od zgoraj, črnina konec spodaj.«

Črna barva pomeni fizikalno »temo«, fiziološko »počitek« (pavzo), psihološko pa žalost, potrnost.

Njena objektivna asociacija je noč, čustvena pa tema s skrivnostjo.

Njen karakter je neugodno domišljjski.

Simbolika črnine je kajpak etnološko in zgodovinsko različno pogojena: pri nas pomeni smrt, na Vzhodu obratno: belina (kot simbol neskončnosti) je smrtna barva. A tudi na Zahodu je bila belina še do 16. stoletja žalna barva. Črnino kot žalno barvo je prvi uradno uvedel francoski kralj Ludvik XII. ob smrti kraljice Ane, ker so na burgundskem dvoru že prej imeli črno barvo (obleke) v nasprotju s pisano ljudsko.

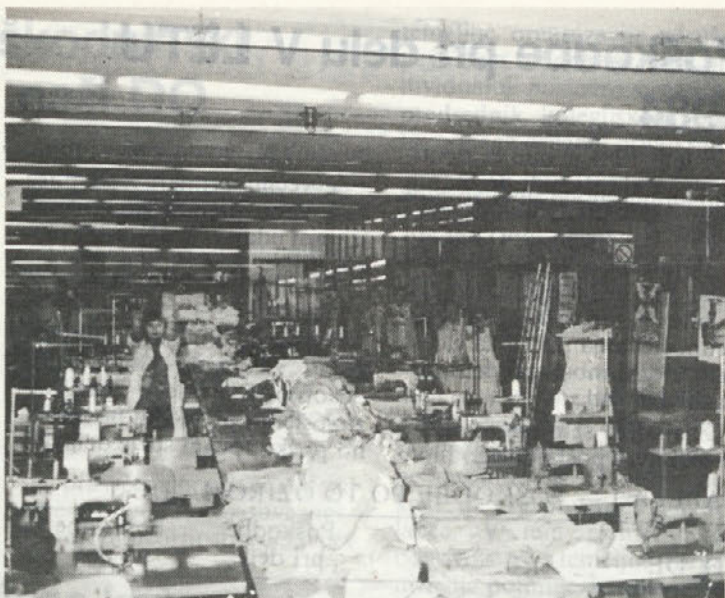
Signalno pa črnino uporabljamo vedno le kot znak za »dno«.

Siva barva je že fizikalno optična zmes črne in bele. Zato je s svojimi učinki in lastnostmi tudi vmes med črno in belo.

Kot pravilo postavljamo, naj bi se v tehnični uporabi sivine čim bolj izogibali, ker so njeni učinki slej ko prej neugodni.

Objektivna asociacija sivine je namreč megla, za oblačeno nebo, zato pa sivina ustvarja utudi enako barvno klimo kakor siva jesenska ali zimska megla.

Ko gre za estetsko in funkcionalno uporabo barve v prostorih, je za ustvarjanje ugodne barvne klime potrebno upoštevati nekatere okvirne zakonitosti (podrobnih predpisov, v kratkem poročilu sploh ne moremo dati, ker bi bi-

li to le »kuhinjski recepti«, ki jih na tem mestu ob naslonitvi na Frielinga podajamo za posamezne barve: kako učinkujejo (1) na tleh (spodaj), (2) na steni in (3) na stropovih (zgoraj).

Rdeča: (1) mogočna, žgoča, reprezentativna, (2) glasna in blizu, (3) vsiljiva, težka, nemirna.

Oranžna: (1) motorična, (2) topla, (3) močna, spodbudna, a »ponižujoča«, blesteča.

Rumena: (1) vznemirljiva, dvigajoča in bežna, (2) vzdražljiva, (3) spodbudna, osvetljevalna.

Zelena: (1) nežna, (2) pomirjevalna, (3) pokroviteljska, negujoča.

Modra: (1) vodstvena, distancirana, (2) hladna, daljna, (3) pokroviteljska, duhovna, sanjava.

Rjava: (1) zemeljska, (2) trdna, (3) tlačéča.

Oker: (1) peščena, (2) lahno poživljajoča, (3) pokrivačoč, neduhovna.

Vijoličasta: (1) kakor da nas moti in napravlja neodločne, (2) nas dela potrte, (3) stiska k tlom.

Rosa: (1) zelo nežna, nedotakljiva, (2) brez substance, slabotna, (3) prozorna.

Črna: (1) pogobljena, (2) kakor v ječi, (3) nas teži in zagrebe.

Bela: (1) nedotakljiva, telesno nevtralna, (2) čustveno nevtralna in (3) prazna.

Med te tri dejavnike (tla, stena in strop) pa redno posega tudi oprema (orodje, pohištvo itd.), ki prav tako prispeva svoj delež k skupnemu vtisu barvne klime.

Tu je važno doživetje prostora v vseh svojih fazah od prvega »aha-vtisa« pa do tistega trenutka, ki zapuša v človeku trajni vtis.

Prvo doživetje prostora s svojimi vtisi se nanaša na — tla. Toda kmalu se pogled obrne tudi na cilj našega vstopa (stol, miza, delovno orodje itd.), zato ta pogled obsega hkrati tudi že opremo in vse nekako do višine mize. Šele potem ko smo zavzeli prostor, se začne pogled obračati tudi navzgor, kjer pa ne ostane dolgo (bilo bi nenaravno) in se zopet obrne nazaj v središče prostorskega zanimanja.

Tako je opazovalni krog sklenjen. Z njim pa dobimo v glavnem tudi že doživetje, ki ga imenujemo barvna klima.

Pri tem pa ne gre prvenstveno niti za kak goli formalizem niti za goli funkcionalizem niti esteticizem ali morebiti celo pa psihologizem, ki bi si ga hotel postavljati kak strokovnjak, temveč za tisto celoto, ki jo dobimo, če barvo zakonito povežemo s prostorom in njegovo osvetljenostjo, kolikor in kakor pač vpliva na naše mišljenje in čustvovanje, celoto, katere utelešenje pa mora biti ravno naše barvno oblikovanje prostora samo.

(Povzeto po knjigi
»ČLOVEK IN BARVE«)

Poškodbe pri delu V LETU 1984

V letu 1984 je bilo evidentiranih in hkrati tudi priznanih 69 poškodb pri delu in v zvezi z delom (službena pot) ter 14 poškodb na poti na delo in z dela. Vse poškodbe razen ene so bile lažje in so bile posledica neupoštevanja pravil za varno delo, nezbranosti pri delu, nepazljivosti itd.

Z analizo sem ugotovil, da se je največ poškodb zgodilo v

novembru, najmanj pa v juliju. V večini primerov so poškodovani prsti rok, kolena (zaradi udarcev), oči (vdor tujka) itd.

Vsaka poškodba je v povprečju zahtevala 15,78 dni odsotnosti z dela, na 100 zaposlenih pa so bili povprečno poškodovani štirje delavci.

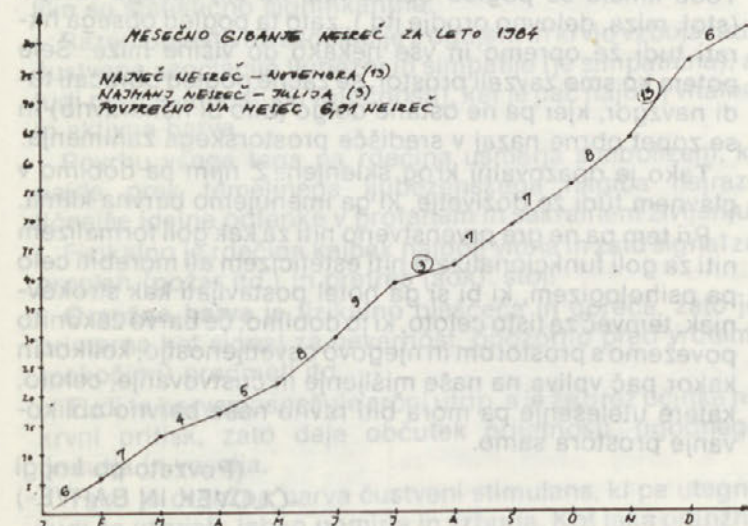
TABELA I — POŠKODBE PO TO OZIROMA DE

TO, DE	Poškodbe pri delu	Poškodbe na poti
Predilnica		
0 konventirnica	4	1
Barvarna	4	1
Priprava	9	3
Tkalnica	7	1
Apertura + Šivalnica	7	3
Pletilnica	0	0
IVS	7	0
SS Tkanina	0	1
Konfekcija Novo mesto	5	1
Konfekcija Vinica	4	1
Predilnica Metlika	15	2
Trgovina	1	0
DSSS	6	1
SKUPAJ:	69	14

TABELA II: — IZGUBLJENI DNEVI ZARADI POŠKODB

TO, DE	Izgubljeni dnevi poškodb pri delu	Izgubljeni dnevi poškodb na poti	Skupaj
Predilnica			
+ konventirnica	70	0	70
Barvarna	17	20	37
Priprava	132	22	154
Tkalnica	50	7	57
Apertura + Šivalnica	229	44	273
Pletilnica	0	0	0
IVS	259	0	259
SS Tkanina	0	8	8
Konfekcija Novo mesto	59	8	67
Konfekcija Vinica	24	56	80
Predilnica Metlika	128	60	188
Trgovina	8	0	8
DSSS	43	66	109
SKUPAJ:	1019	291	1310

Ratimir Filej

Iz zelenega biltena

S čim se bo letos ukvarjal sindikat?

Ob letošnjih težjih razmerah za pridobivanje dohodka smo tudi v sindikatu, na podlagi doslej znanih pogojev gospodarjenja, sprejeli okvirni program sindikalnih aktivnosti.

Pogoji gospodarjenja prinašajo nekatere novosti v zvezi z večjo samostojnostjo organizacij združenega dela (odločanje o cenah, oblikovanje politike osebnih dohodkov), na drugi strani pa bodo nekateri sistemski ukrepi to samostojnost omejevali oziroma zaostrovali položaj (devizni sistem, pokrivanje tečajnih razlik, dosednji rezultati pri razbremenjevanju gospodarstva so relativno majhni, pa še te je izničilo kopičenje zalog in počasno obračanje sredstev).

Temeljna usmeritev za delovanje sindikalnih organizacij in organov letos je zato:

a) nadaljnje uresničevanje samoupravljanja, dograjevanje samoupravne organiziranosti z vidika krepitve združevanja dela in sredstev ter razvijanje dohodkovnih odnosov v pogojih gospodarske stabilizacije,

b) tako gospodarjenje, ki bo omogočilo zaustavitev padca realnih osebnih dohodkov in standarda, kar je povezano z ekonomsko motivacijo ter

dogajevanjem sistema nagrajevanja.

c) prizadevanje za optimalno razmerje med delovnim in obratovalnim časom z vidika čim večje izrabe proizvodnih sredstev.

Kar zadeva prvo nalogo, morajo sindikalne organizacije in organi napraviti več za oblikovanje mnenj o samoupravni organiziranosti, uresničevanju samoupravljanja in dohodkovnih odnosih. S tem v zvezi je posebej pomembno krepiti vlogo delavskih svetov, uveljavljati prava razmerja med tozdi in skupnih služb in ob tem ustrezno dopolnjevati samoupravne splošne akte s tega področja.

Glede druge usmeritve je treba povedati, da je z resolucijo predvidena rast družbenega proizvoda za 2,5%, na tej podlagi pa 10% zaostajanje rasti osebnih dohodkov in skupne porabe. Izračuni so pokazali, da padec standarda lahko zaustavimo, če dosežemo za 3,5% večji družbeni proizvod. To pomeni, da je treba znižati delež materialnih stroškov v celotnem prihodku najmanj za 1% ob 1% rasti zaposlovanja. V sindikatu moramo v okviru svojih pristojnosti narediti vse, da v večini

Sindikat proti birokraciji

Do obnove sindikatov, ki jo sedaj zaznamujemo, je prišlo na iniciativo tovariša Tita. Kronisti sindikalnega gibanja trdijo, da je iniciativo za obnovo sindikata dal CK KPJ v decembru 1944. Resnica je konkretnjša: oktobra 1944. Tito je pred osvoboditvijo Beograda živel v Vršču. Kljub temu, da je direktno sodeloval v organizirani borbi za osvoboditev Beograda in dokončno osvoboditev dežele, je snoval tudi ideje o povojnem razvoju. O tem so nam priča tudi spomini nedavno preminulega revolucionarja in sindikalnega borca Ise Jovanoviča, udeleženca pete konference KPJ v Zagrebu 1940. leta in prve partijske celice beograjskih kovinarskih delavcev. Ko je Tito v razgovoru z njim vztrajal, da je treba čimprej obnoviti sindikat, ga je Ise Jovanović začudeno vprašal: »Kaj nam bo sindikat, ko pa imamo delavsko državo. Pred kom bomo ščitili delavce?« »Pred menoj in teboj, če postaneva birokrata,« je odgovoril tovariš Tito.

Ta antibirokratska orientacija je vsestransko predelana in izražena v Programu ZKJ, ki je bil izdan osem let po uvedbi delavskega samoupravljanja.

(iz referata D. Bogdanova na svečani seji)

ozdov in dejavnosti to dosežejo. Nekateri dobri primeri kažejo, da je to mogoče, in sicer so možnosti za boljše gospodarjenje še pri zmanjševanju zalog, boljšem obračanju in angažiranju finančnih sredstev, hitrejšem združevanju dela in sredstev, učinkovitem investiranju, zniževanju stroškov režije in motivaciji za boljše delo ter gospodarjenju.

Kar zadeva dograjevanje sistema delitve, naj povemo, da bo letos treba sredstva za osebne dohodeke oblikovati na podlagi samoupravnih sporazumov dejavnosti, dogovor pa velja samo za tiste ozde, ki sporazumov niso sprejeli. Na podlagi samoupravnih sporazumov pa bo seveda treba dograditi samoupravne splošne akte za področje delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke. Da sistem nagrajevanja bistveno vpliva na motivacijo za delo in gospodarjenje, se je v zadnjem času pokazalo ob dobrih rešitvah, na primer v Železarni Jesenice in Železarni Ravne.

Na dohodek pa seveda vplivajo tudi cene. Kot rečeno, je pristojnost odločanja o cenah prenesena na organizacije združenega dela. Vendar pa zakon pravi, da ni možno nobeno povečanje cen, dokler organizacije združenega dela v svojem samoupravnem aktu ne opredelijo postopkov in kriterijev za določanje cen. To pomeni, da je treba v vseh ozidih dopolniti akte, ki govorijo o oblikovanju in določanju cen proizvodov in storitev.

Tudi spremenjeni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka («obračunski zakon») je prinesel novost, in sicer omogoča ozdov, da stroške obroka med delom pokrivajo iz «drugih poslovnih stroškov», višino in pogoje za tako financiranje pa je treba določiti v samoupravnih splošnih aktih, ki morajo biti usklajeni z zveznim družbenim dogovorom. Torej, spet delo za sindikat.

V zvezi s tretjo usmeritvijo pa je treba povedati, da zakon o združenem delu nikjer ne predpisuje, da delovni teden ne more biti krajši kot 42 ur, hkrati pa določa, da delovni teden traja najmanj 5 dni. To pomeni tudi, da je že na podlagi veljavne zakonodaje skrajšati delovni čas delavcev, seveda ob istovrstnem podaljševanju obratovalnega časa strojev in naprav. To pa mora postati strateška usmeritev sindikata.

Kaj vemo o odškodninski odgovornosti v naši DO

Odškodninska odgovornost je odgovornost delavca za škodo, ki jo utрпи na delu ali v zvezi z delom, in odgovornost temeljne organizacije za škodo, ki jo delavec utрпи na delu oz. v zvezi z delom.

O odškodninski odgovornosti delavcev ali temeljne organizacije v naši delovni organizaciji odloča skupna disciplinska komisija, lahko pa oškodovanec uveljavi odškodninski zahtevek neposredno pred sodiščem združenega de-

la v Novem mestu brez poprejšnjega postopka v delovni organizaciji.

Odškodninski postopek lahko začne razen oškodovanca vsakdo, ki je opravičen začeti disciplinski postopek, pa naj gre za postopek pred skupno disciplinsko komisijo ali pa pred sodiščem združenega dela.

Upravičeni predlagatelji po našem pravilniku o obveznostih in odgovornostih delavcev

Zaživel aktiv rdečega križa

HVALA ZA ŽIVLJENJE
TEBI, KI SI DAL
KRI IZ ŽIL
DEL SEBE SAMEGA.

V petek, 25. januarja, se je ob 13. uri zbralo v menzi precejšnje število krvodajalcev na ustanovnem občnem zboru aktiva Rdečega križa Novoteks.

Navzočim so bila posredovana pravila aktiva in način pridobivanja sredstev. V nadaljnjem razgovoru so se prisotni strinjali z ugotovitvijo, da je prostovoljno krvodajalstvo še vedno podcenjevano predvsem pri vodstvenih in vodilnih delavcih in ni redka pripomba, da je krvodajalec tisti, ki se mu ne da delati, pa gre na odvzem krvi. Tako mnenje je vredno vse obsodbe, saj se človek, ki kri daruje, zaveda, da je s tem dejanjem pomagal sočloveku. Če pa le pride do primerov izkoriščanja, pa je seveda treba takoj in primerno ukrepati.

Na zboru je bil imenovan odbor in sicer:

1. Jožica Florjančič, predilnica
2. Bojan Florjančič, pripravila
3. Draga Nedeljko, tkalnica
4. Ana Špringer, oplemenitilnica
5. Martin Može, IVS
6. Lada Kostrevec, TO Trgovina
7. Milena Mavsar, DSSS
8. Pavla Drenik, TO Konfekcija I

Novi odbor je dobil nalogo, da se v roku 14 dni sestane, konstituirajo in pripravi program dela.

Novoimenovani odbor aktiva RK Novoteks se je sestel 5. februarja 1985. Navzoči so soglasno imenovali za predsednika aktiva Bojana Čeha, za podpredsednika Drago Nedeljko, za tajnico Mileno Mavsar, in za blagajnico Lado Kostrevec. V nadzorni odbor so bili imenovani Ivan Kocjančič, Božo Čavlovič in Jože Mišmaš.

V programu dela je odbor sklenil, da bo sam organiziral proslavo ob 4. juniju, dnevu krvodajalcev, večja angažiranost pa čaka odbor tudi pri pripravi srečanja s pobratenim aktivom krvodajalcev MTT iz Maribora.

Navzoči so se strinjali, da mora akcija za čimvečje število krvodajalcev potekati skozi vse leto in da je to ena stalnih nalog aktiva Rdečega križa.

MILENA MAVSAR

temeljne organizacije združenega dela so: delavski svet, individualni poslovni organ ali predsednik kolegijskega poslovnega organa, organ samoupravne delavske kontrole, zbor delovne enote, sindikalne organizacije, kakor tudi zunanji organi: družbeni pravobranilec samoupravljanja in ostali pristojni organi družbenopolitične skupnosti.

Če utрпи škodo delavec na delu ali v zvezi z delom (npr. v delovni nesreči), mu morajo škodo povrniti delavci temeljne organizacije če se ne dokaže, da jo je povzročil sam delavec. V tem primeru se odgovornost temeljne organizacije pojmuje že po samem zakonu. Od temeljne organizacije je torej odvisno, ali se te odgovornosti razbremeni, če meni, da je delavec odgovoren oziroma soodgovoren.

Kadar gre za odgovornost delavca za škodo, ki jo je povzročil temeljni organizaciji, mu morajo drugi delavci dokazati, da je kriv za povzročeno škodo, to je, da jo je povzročil namenoma ali iz hude malomarnosti.

Zakon o združenem delu uvaja pavšalno odškodnino, ki se s samoupravnim splošnim aktom lahko določi za škodo, ki so jo povzročili delavci, če je škoda vplivala na delovni proces in izpolnjevanje obveznosti drugih delavcev, natančnega zneska pa ni mogoče ugotoviti. V takih primerih se odškodnina določa v pavšalnem znesku.

Če se le malo ozremo okoli sebe, bomo ugotovili, da je škode dovolj povsod, vendar si ne prizadevamo, da bi bila vsaj delno povrnjena.

V današnjem času stabilizacije se moramo vsi zavzemati, da do škode sploh ne bi prišlo. Če pa se to že zgodi je nujno vedeti za pravilen postopek glede povrnitve odškodnine delavcu in delovni organizaciji.

Marija Hodžič, iur.

OBVESTILO

Obveščamo vas, da bo vpis otrok za vrtce v Novem mestu vključno z vrtcem v Novoteksu od 1. 3. — 29. 3. 1985.

V tem času bo moč urediti:

- vpis novincev,
- obnovitev prošnje,
- premestive,
- oddati evidenčne prošnje.

Vpis lahko opravite v upravi vrtcev na Ragovski 18, Novo mesto, ali v kadrovsko splošnem sektorju pri Vandi Erpe, kjer dobite tudi ustrezne obrazce.

Vse prijave, zbrane v Novoteksu, se enakovredno upoštevajo na komisiji za sprejem otrok v vrtce v letu 1985.

Predstavljamo vam dve delavki, zaposleni v DO Novoteks — tozd Konfekcija I

Ker sama premalo poznam delavke iz TOZD Konfekcija, rada pa bi se pogovorila z dvema dobrima oziroma primerima delavkama, sem prosila za pomoč vodjo proizvodnje.

Predlagal mi je LJUBO ADAMIČ, ki je v tozdu zaposlena kot strojna šivilja od leta 1971, in TANJO TURK, začasno zaposleno od 23. oktobra 1984.

Dogovorile smo se, vendar nisem vedela, kaj naj vprašam. Že od nekdaj mi intervjuji ne ležijo preveč. Kmalu sem bila pomirjena, ker smo namesto intervjuja »jaz vprašam, ti odgovoriš« prešle na prijetno kramljanje, pri čemer vsi enakopravno sodelujejo.

Poskušamo se spomniti, ali se je od leta 1971, ko je Ljuba začela kot še zelo mlado dekle delati v TOZD Konfekcija, kaj spremenilo. Ali so se pogoji dela kaj spremenili? Ljuba je povedala, da se glede prostora pogoji niso spremenili na bolje, temveč na slabše. Nabavili pa smo nekaj novih strojev, razmišlja Ljuba in meni, da so vsi skupaj bolj izkušeni, zato jim je delo lažje.

Glede prostorske stiske se oglasi tudi Tanja, ki je do nedavnega delala v predilnici, kjer jo je delo veselilo in se je med sodelavci dobro počutila. Delala je na normo in jo je po večini tudi dosegala. Mimogrede vprašam še Ljubo, ali lahko dosega normo. Pravi, da jo največkrat doseže. Povedala je, da nastane problem doseganja norm, kadar so različni modeli, posebno še poleti, ko včasih termometer kaže zelo visoko.

Pogovarjale smo se tudi o samoupravljanju v tozdu. Ljuba je aktivna, trenutno je članica DS in članica delegacije za otroško varstvo in socialno skrbstvo.

Tanja je povedala, da spremlja vse, vendar se še ni seznanila z vsemi problemi. Potem je Ljuba poudarila, da opaža, da se delavke oziroma delavci vse bolj zanimajo za dnevni plan proizvodnje in tudi za mesečni plan.

Včasih tega ni bilo opaziti. Všeč ji je tudi disciplina v našem tozdu in pravi, da je prav nič ne moti, če so naši vodilni tako strogi, kar zadeva red. Tanja se večinoma strinja, zato sem jo vprašala, kako se je ona vživela v novo delo. Zdaj dela na računalniku.

Tanja je prepričana, da bi, če bi bila fant, dobila zaposlitev v svoji stroki.

Povedala je, da se je tudi tu dobro znašla. Praksa dela mojstra in če se malo potrudiš, se hitro privadiš na novo delo. Tanja se namreč še šola, in sicer na srednji kemijski. Povedala je, da bi, če bi bila fant, takoj dobila zaposlitev v svoji stroki, ker jih jemljejo v proizvodnjo, za dekleta pa so laboratoriji prepolni.

Glede OD Ljuba meni, da je ob taki draginji, ki vlada sedaj, prenizek. Dober delavec še vedno ni dovolj stimuliran. Tanja pa ima za zdaj dovolj, kar potrebuje zase in za šolo, če pa bi imela družino, bi bilo vsekakor težje.

Ljubi je delo v veselje, opaža pa, da se z leti pojavljajo težave.

Čeprav je naša sogovornica Tanja Turk zaposlena v DO Novoteks le začasno, moram poudariti, da je pripravljena in tudi priskoči na pomoč vsakomur, ki jo zaprosi. Mnogim pomaga pri šolanju, ni pa odklonila tudi, ko so jo mladinci prosili, da bi vodila plesni tečaj. Glede plesnega tečaja je izrazila zadovoljstvo, posebno ko vidi, da zanimanje raste.

Na koncu sem ju še povprašala, ali radi hodita v službo. Obe sta mi pritrdili. Ljubi je šivanje v veselje, res pa je, da zadnji dve leti večkrat

občuti bolečine v križu, nogah, posebno še kadar je prevroče.

Ljubi je zelo všeč uvedba telovadbe. Rekla je: »Če bi bilo po moje, bi bila telovadba lahko tudi dvakrat dnevno.«

Zanimalo me je, kaj mislita o praznovanju 8. marca, kako naj bi ga praznovali. Odgovorili sta, da ne pričakujeta ničesar, morda majhno pozornost, praznuje pa naj se delovno.

Želim jima še veliko delovnih uspehov, za praznik pa obema iskrene čestitke. Enako želim tudi ostalim sodelavkam.

Zdenka Židanik

Izrečeni disciplinski ukrepi v januarju 1985

Javni opomin je bil izrečen naslednjim delavcem:

1. Justini Draksler (1949), delavki DSSS, ker je malomarno in nevestno opravljala svoje delo in kljub večkratnim opozorilom predpostavljene vodje svojega odnosa do dela ni spremenila.

2. Ivanki Bele (1951), delavki TOZD Tkanina, ker je sicer upravičeno izostala z dela, vendar razloga izostanka ni opravičila pristojnemu organu oziroma vodji v roku 24 ur.

3. Milanu Šinkovcu (1946), delavcu TOZD Tkanina, ker se je neprimerno obnašal do sodelavca (vodje službe varstva pri delu).

4. Milki Mlinar (1958), delavki TOZD Tkanina, ker je 3 dni neopravičeno izostala z dela.

5. Vinku Šimcu (1960), delavcu TOZD Tkanina, ker je samovoljno in brez dovolilnice zapustil delovno mesto in DO.

Denarna kazen je bila izrečena:

1. Nadi Dubravac (1947), delavki TOZD Tkanina, ker je bila povzročiteljica nereda in pretepa v oddelku.

2. Mihui Gašperju (1929), delavcu TOZD Tkanina, ker je neupravičeno izostal z dela ter pogosto zapuščal delovno mesto in DO brz vednosti predpostavljenega tudi po več ur.

3. Blagoju Kostadinovskemu (1950), delavcu TOZD Tkanina, ker je prišel vinjen na delo. Ukrepi so izrečeni pogojno za dobo 3 mesecev.

Ukrepi prenehanja delovnega razmerja je izrečen sledečim delavcem:

1. Vojislavu Kuču (1958), delavcu TOZD Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela več dni.

2. Marjanu Martinčiču (1962), delavcu TOZD Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela več dni.

3. Stanetu Anžlovarju (1936), delavcu DSSS, ker je prišel vinjen na delo. Ukrepi so izrečeni pogojno za dobo 2 mesecev.

4. Jožetu Avgustinu (1968), delavcu TOZD Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela ter malomarno in nevestno opravljal svoje delo.

Ukrepi so izrečeni pogojno za dobo 1 leta.

PRAVNA SLUŽBA

Trend tkanin moške konfekcije za sezono 1985/86

Kolesje mode se obrača, tako smo spet na razpotju v načinu oblačenja. Mirna eleganca — sem se vrača moška moda. Prevladovanje dresenov za sakoje in hlače bo izrazitejše v naslednji jesensko-zimski sezoni.

Ležernost v oblačenju je vse važnejši faktor za več priložnosti, kajti oblačilo je postalo tisto, kar kupec oziroma potrošnik potrebuje in želi, ne pa nekaj, kar nam ponuja proizvajalec. Posebno iskani bodo plašči v stilu štiridesetih let — v grobem načinu tkanja. Nič ne zaostajajo sakoji, glavni na moške garderobe.

Klasični dreseni v ribji kosti in diagonalni ali v kombinaciji obeh so mehkejši pa tudi lažji kakor v prejšnjih sezonah. Športni sako je še bolj grobega videza in barvno večjega kontrasta z bukle prejo. Vendar je videz še vedno eleganten, čeprav prevladuje bujnost nevtralnih barv v pepit desenu in diagonalnem videzu. Blejzerji so v čim temnejših barvah.

Trend dresenov športnih oblačil je mešanica česane volne in vlečene preje. Te tkanine so mehkega mat otipa v srednje svetlih tonih in dresenu kara flanele ter v kombinaciji česane in vlečene preje, s čimer lahko nadomestimo grobo česano prejo. V svečanih oblekah je novost saten pletenje.

Barve za jesen — zimo 85/86 so aktualne, celo napredne v trendu in dizajnu tkanin, razen v blejzerjih. Spet prihajajo močne barve v kombinaciji s klasičnimi osnovami, kar daje videz našega povsem novega in tradicionalnega. Izraža se preplet naravnih in nevtralnih tonov. Spet pa prihaja možnost, da bo modra barva preplavila svet moške mode in oblačenja. Še vedno bodo dominirale kombinacije zelene barve ter rdeče rjavi barvni toni. Važnejše so še nevtralnorjave in sivo modre barve. Izrazito efektne pa so tekrizno modra, opečno rdeča pa tudi zlato rumena, pri

moških sakojih so še od srednje svetlih do popolnoma svetlih barv za zimsko sezono.

Torej nekaj novega, morda malo nesprejemljivega za vsak dan, sicer se pa vsega navadimo.

M. P.

TEENS

O pravilnem ravnanju s plinom v gospodijstvu

Nesreč in tragedij zaradi malomarnega in nepravilnega ravnanja s plinom je iz dneva v dan več. Plinske jeklenke se kar prepogosto spreminjajo v rušilne plinske bombe. Zato naj bo upravljanje z njimi sestavni del znanja o ravnanju z nevarnimi snovmi in sestavni del požarne preventive. Našteli bomo samo nekaj žalostnih primerov o nepravilnem ravnanju s plinom in o neupoštevanju strokovnih nasvetov.

Lani v novembru je v stanovanjski hiši na Primorskem prišlo do nenavadne plinske eksplozije in požara. Polna, še neuporabljena 10 kg težka plinska jeklenka je stala ob radiatorju ob vhodu v kuhinjsko nišo v neposredni bližini nosilnega fasadnega zidu. Zaradi pregrevanja plina v jeklenki in zato povečanega tlaka jeklenka ni prenesla preobremenitve in je počila v vzdolžni smeri. Hitremu uhajanju plina in povečanemu tlaku v hiši sta sledila vžig in eksplozija, saj je le 2 m daleč gorelo v peči za centralno-etažno ogrevanje. Nosilni zid hiše ni prenesel obremenitve in se je zrušil navzven. V trenutku, ko je stropna in strešna konstrukcija hiše izgubila oporo, se je zrušila in pokopala pod seboj 8 ljudi. Od osmih oseb je ena umrla takoj, dve pa pozneje za posledicami opeklin.

Drugemu primeru je botrovala nepazljivost gospodinje. Žena je sama priključila plinsko jeklenko na plinski štedilnik oziroma na plinsko napravo. Vsa tesnila so bila nova, tako da ni bilo možnosti, da bi plin uhajal skozi priključke na jeklenki. Tudi v tem primeru je prišlo do strahovite eksplozije in požara. Ko je bila gospodinja že prepričana, da je vse v najlepšem redu, je po 14 dnevih prišlo do tragedije.

Zaradi nepazljivosti postavljanja jeklenke v plinski štedilnik je bila jeklenka postavljena na gumijasto cev, s katero je jeklenka priključena na štedilnik, povrhu pa je gospodinja na silo zaprla vrata štedilnika. Vse to je pripomoglo, da se je gumijasta cev toliko poškodovala, da je pričel plin uhajati iz jeklenke in nesreča je bila neizogibna. Bili so že nešteti primeri, da so gumijasto cev pregrizle miši ali podgane. Zato strokovna navodila ne podcenjujmo, kjer navajajo, da moramo obvezno zapreti glavni ventil na plinski jeklenki po vsaki končani uporabi plina oziroma plinskega

štedilnika. Primerilo se je na Veliki planini, kjer je v planinski koči prišlo do plinske eksplozije, pri čemer je dobilo hude opekline 7 ljudi — štirje odrasli in trije otroci. Lahko si predstavljamo, s kakšnim veseljem se je družina s prijatelji odpravljala na vikend, da bi preživeli nekaj prijetnih uric v naravi, pa se je končalo tragično. Strokovnjaki, ki so si ogledali kraj nesreče, so enotnega mnenja, da je bil za nesrečo kriv človek. Do nesreče je verjetno prišlo zaradi obrabljenega tesnila pri regulatorju (ventilu, ki uravnava pritisk plina), kar se sicer pogosto dogaja.

Da bi bili bolj seznanjeni s pravilnim ravnanjem s plinom, želimo ponovno opisati strokovna pravila pri uporabi plina.

— Da bi pravočasno ugotovili uhajanje plina iz jeklenke, je plinu dodana posebna kemikalija, ki ima značilen vonj (plin metan-propan sta brez vonja).

— Prostor, kjer je plinska jeklenka, mora biti dobro zračen, v kletnih prostorih plinskih jeklenk ne smemo shranjevati.

— Ob normalnih pogojih mora biti plamen na gorilni kroni modro-rdeče barve, če tega ni, moramo gorilno krono dobro očistiti ali zamenjati.

— Ko menjavamo jeklenko, pogledjmo najprej, če je ventil dobro zaprt. Še prej pa natančno preglejmo tesnila, matico na regulatorju pa dobro privijemo na ventil jeklenke.

Plinska jeklenka, ki je stala ob radiatorju in eksplodirala. (7 ljudi je dobilo hude opekline.)

— Da ugotovimo popolno tesnenje vseh spojin mest, moramo ta mesta namazati z milnico. Zaenkrat je to najboljši način za ugotavljanje uhajanja plina iz jeklenke.

— Zelo previdni moramo biti pri postavitvi plinske jeklenke. Ne smemo je izpostavljati sončni vročini ali dati na prostor, kjer bi se segrela na več kot 40 stopinj Celzija. Vemo, da se začne ob določeni temperaturi plin raztezati.

— Zelo je nevarno 2 kg jeklenke polniti iz 10 kg jeklenke, kar na žalost mnogi samo počnejo.

— S plamenom je nevarno preizkusiti tesnenje na jeklen-

MARIJA JAKŠA MED UPOKOJENCI

Rojena je bila leta 1930 v Petrovi vasi nedaleč od Črnomlja. V družini je bilo 5 otrok. Pri 10 letih je izgubila mamo, tako je vso skrb za družino prevzel oče.

Osnovno šolo je obiskovala v domači vasi, dokler ji tega ni preprečila vojna. Kot veliko drugih je tudi Marija spoznala, kaj prinaša vojna. Poleg tega, da ni mogla več hoditi v šolo, tudi doma ni imela ničesar, ker so jim Italijani zažgali hišo. Bali so se tudi, da jih bodo izselili v taborišče, ker so se pri njih večkrat zadrževali partizanski kurirji.

Po vojni so začeli graditi nov dom in leta 1949 so se srečno vselili. Marija je v tem času že pomagala s prostovoljnim delom pri izgradnji ceste v domačem kraju. Leta 1950 se je zaposlila v tekstilni tovarni v Šmihelu. Delala je v vdevalnici. Tam je ostala do leta 1960. Takrat je prišla v Novoteks in delala v pripravi na dvojenju, pozneje pa na križnem previjanju preje. Delo je bilo v treh izmenah, kar je bilo pri majhnih otrocih precej naporno. Njen

ki. Gumijasto cev moramo pravočasno zamenjati in pritrčiti z objemkami.

— Če želimo plinski gorilnik prižgati, delajmo takole:

1. odpremo ventil na jeklenki.

2. pred ustjem gorilnika prižgemo vžigalico in šele nato odpremo ventil gorilnika.

— Če želimo plinski gorilnik ugasniti, pa delajmo takole:

1. najprej zapremo ventil na jeklenki, šele potem zapremo ventil na gorilniku.

Da ne bomo na delovnem mestu v skrbeh, kaj se lahko med našo odsotnostjo zgodi doma, si vzemimo čas in odstranimo vse možne nevarnosti, ki lahko povzročijo nesrečo.

STANKO VAUPOTIČ

»siht« je včasih trajal do 11 ur, ker prometne povezave niso bile najbolj ugodne.

Čas je neopazno mineval in začela je razmišljati o upokojitvi. Najprej bolj poredko, pozneje pa vedno pogosteje, dokler ji nismo nekega dne ob slovesu zaželeli: »Srečno!«

Marija je bila ena tistih delavk, ki so najbolj ustvarjalna leta svojega življenja posvetile delu v tovarni.

SODELAVCI

Spoštovani kolektiv

V prvi vrsti se zahvaljujem za vsa darila, ki sva jih bila zelo vesela. Čeprav pozno, želiva vsem skupaj mnogo sreče in zdravja!

Mislila sva, da se bova prišla osebno zahvaliti. To nama je preprečila bolezen in še huda zima. Sva pač na deželi in v velikem snegu sva odrezana od vsega.

Torej še enkrat prav lepa hvala za vse, tudi za denar, in prosiva, da nama oprostite za zamudo. Več bova povedala osebno, ko bova prišla.

S spoštovanjem in prav lep pozdrav vsem

FRANČIŠKA IN LEOPOLD MORELA

Bila je sobota, 12. januarja 1985, lep zimski dan, ko nas je nepričakovano zapustil naš sodelavec Franc Luzar.

Rodil se je 1936. leta v Gaberju kot najmlajši sin gostilničarja. Že v rani mladosti je spoznal, kako težko je včasih življenje, saj je otroška leta preživel med vojno. Pri hiši je bilo sedem otrok, tako da je že zgodaj odšel z doma za kruhom. Bilo mu je sedemnajst let, ko si je našel službo v Novoteksu in ostal kolektivu zvest do zadnjega dne.

Sprva je delal kot tkalec, kasneje pa je zaradi svoje prizadevnosti in vestnega dela napredoval in začel delati na vzdrževanju. Njegova velika zavzetost do dela in pripravljenost, da vsako delo in nalogo opravi z vso odgovornostjo, je bila povsod prisotna.

Tako, kot se je razvijala tkalnica in Novoteks, se je razvijal tudi naš Franc. Ko so bile nameščene VTR statve, je bil na strokovnem usposabljanju v Zagrebu. Po vrnitvi je delal kot mojster s skupino na vzdrževanju strojev. To delo je opravljal še pred dvema letoma, ko je bil zaradi bolezni premeščen na lažje delovno mesto. Tu je ponovno dokazal, kako hitro se je prilagodil novim razmeram in delu.

Sodelavci smo ga cenili, saj je bil vedno pripravljen pomagati in reševati probleme v zvezi z delom pa tudi druge.

Med ljudmi je bil priljubljen, zato je bil vrsto let aktiven član v samoupravnih organih. Sode-

loval je tudi v DPO in drugih oblikah družbenega življenja.

Bil je vedrega značaja. Ko je bil v tovarni ustanovljen instrumentalni ansambel, je bil njegov aktivni član, prav tako je bil član kegljaškega društva »Novoteks«, kjer je dosegal vidne rezultate.

Prva leta, ko je prišel v Novoteks, je stanoval v majhni sobi na Ragovski ulici. Ko pa je spoznal svojo družico in po rojstvu obeh otrok, je še nekaj časa stanoval pri sodelavcu, nato se je preselil v Novoteksov blok. V želji da bi sebi in svoji družini izboljšal življenje je začel graditi hišo in jo v nekaj letih tudi dokončal.

Ostal nam bo v spominu kot dober sodelavec in prijatelj.

SODELAVCI TKALNICE

Zahvala

Zahvaljujemo se aktivu invalidov in sindikatu DO Novoteks za omogočeno sedemdnevno zdravljenje in oddih v prelepih Šmarjškimi Toplicah.

STANISLAVA PAVČEK
MARIJA VRČEK
MILENA MALENŠEK
TEREZIJA MEŽAN
ALOJZ SLAK

Zahvala

Ob smrti mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem nabavnega sektorja za podarjene venec, izrečeno sožalje in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

MARIJA KRAKOW

Zahvala

Ob nedavni boleči izgubi našega dragega moža in brata Franca Luzarja se najtopleje zahvaljujem sodelavcem Tkalcice in vsem, ki ste nam izrazili sožalje in pokojnika v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Iskrena hvala Alojzu Štrbencu in Tonetu Bojancu za ganljive besede ob odprtem grobu.

Zahvaljujem se OOS TOZD Tkanina, OOS in aktivu invalidov DO NOVOTEKS za podarjene vence.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljujoči: žena Anica in sestra Ivanka Štepec.

Kaj mi lepša življenje

Na to vprašanje je težko odgovoriti samo z nekaj stavki. Veliko stvari in oseb je, ki mi lepšajo življenje. Tudi živali me razveseljujejo.

Življenje mi lepša vsa družina. Očka in mamica, zato ker me imata rada, mi kupujeta, kar potrebujem, me peljeta na izlete, na morje in na smučanje. Sestrica, ker se z mano igra, da mi ni dolgčas. Življenje pa mi lepšajo morje, smučanje in

izleti. Na morju se kopam, na smučanju se smučam, na izletih pa gledam naravo, lepo cvetje in prijateljice doma in v šoli.

Z njimi se pogovarjam, igram in učim. Še veliko je majhnih stvari, ki mi lepšajo življenje. Zato bi potrebovala velik list papirja in veliko časa, če bi hotela vse spraviti na papir.

ROMANA MANCE 4. a.

Moje prve palačinke

Nekega dne sem bila sama doma. Zelo sem se dolgočasila. Kar naenkrat pa me prešine misel: »Kaj, ko bi si spekla palačinke?«

In res. V roke sem vzela debelo kuhinjsko knjigo in listala po njej. Zagledala sem napis »Testo za palačinke.« Začela sem ga študirati. Ugotovila sem, da imamo doma vse, kar potrebujem. Začela sem se pripravljati. Stepala sem jajca, moko in mleko. Pri tem sem popacala stene meter naokoli. Čez kakšno uro sem naposled le pripravila testo. Ko sem si malo odpočila, sem pripravila ponev in olje. Nalila sem olje v ponev in čakala, da se bo segrelo. Čakal sem, čaka-

la, pa nič. Končno pa mi je padlo na pamet, da sem pozabila vključiti elektriko. Kmalu bi sama sebe s ponvijo po glavi. Čez nekaj časa mi je nastala prva palačinka. Nanjo sem bila zelo ponosna. Toda ponos ni trajal dolgo, saj je bila palačinka malo preveč zapečena in tako je pristala v mačji skledi. Po hudih naporih je bilo v krožniku že nekaj palačink. Oddahnila sem si.

Namazala sem jih še z marmelado in se spravila nade. Čeprav so bile take kot podplati, so mi tekline. Bile so moje.

Barbara Grubar, 6. b
OŠ XII. SNOUB NOVO MESTO

Računajte na nas

Življenje... Kaj je to? Živimo, rojevamo se in umiramo. Človek se rodi zato, da bi živel srečno in naredil kaj dobrega za življenje ostalih. Vendar ni tako. Ob rojstvu moramo biti vsi enaki. Pa smo? Ne, nismo. Koliko je lačnih in koliko takih, ki imajo v smetnjakih več kruha kot smeti. Zakaj je tako? Koliko otrok umira zaradi bolezni? Pa saj so naše lekarne polne zdravil in bolnice polne zdravnikov. Škoda, ker je to le pri nas. Nihče noče tega, pa vendar je. Denar dajejo za atomske bombe in še hujša orožja. Mar bomo prodali srečo ljudi, da bomo z dobljenim uničili svet in z njim sebe? Zavestno se uničujemo. V mestih ljudje ne vidijo sonca po več mesecev. Njihovo sonce je svetilka. Na drugi strani pa so ljudje, ki nimajo niti stanovanja za življenje. Živijo v šotorih. Kaj so storili, da so obsojeni na trpljenje? So komu želeli kaj slabega? Priznajmo: NE.

Zakaj? To vprašanje nas bo spremljalo do konca človeštva. Ali bo kdo našel odgovor nanj?

Sanjam, da so vsi otroci sveta srečni, da plešejo skupaj in so prijatelji. Da, pravi prijatelj ne pozna sovraštva in laži. Živijo v svetu brezskrbnosti. Gledam njihove starše. Srečni so. Imajo stanovanje, hrano in obleko za svoje družine. To je prava sreča, ki jo mi počasi pozabljamo. Pri tem pa ne pomislimo na ljudi v Etiopiji in Indiji.

V svetu sanj živijo vsi ljudje brez orožja. Živijo v miru. Ne glede na svojo polt in jezik se lahko svobodno pogovarjajo. Lahko živijo, kjer hočejo. Lahko se izobražujejo in s tem osrečujejo sebe in svoje najbližje. Da, lep je svet sanj, bi rekli vsi. Žal je to le svet sanj. Lahko pri tem mi mladi kaj naredimo?

NATAŠA MIKLAVČIČ
OŠ XII SNOUB Novo mesto

To bi vam rada povedala

Veliko se da povedati, toda jaz vam bom povedala samo eno. O tem, kako smo se vselili v novo hišo. To pa zato, ker smo se do sedaj samo enkrat.

Stara sem bila sedem let in hodila sem v prvi razred. Ravno petek je bil, zato sem torbo z veseljem odložila. Tedaj se iz kuhinje zasliši: »Bum! Tresk!« Zažvenketalo je in zagrmelo. S strahom sem odhitela v kuhinjo. Tam je stala mama, pa sem jo vprašala: »Kaj pa je? Kaj tako ropotaš?« Na tleh sem opazila vilice in prevrnjen stol. Zasmejala sem se in rekla: »A, to je bilo tisto! Kaj pa pravzaprav je?« »Selimo se«, mi je odgovorila mama. Zaprlo mi je sapo. Nekaj časa sploh nisem govorila, samo sedela sem na škripajočem kavču, ki se je s cviljenjem in škripanjem sme-

jal moji osuplosti. Mama se mi je na glas smejala. Prišel je očka in rekel: »Gotov sem! Darja, ti pojdi po Davida, mi pa bomo naložili kuhinjsko opremo na prikolico.« Ko sem z bratom prihitela nazaj, je že bilo malo opreme. Bližal se je večer. Mama in očka sta montirala kuhinjo, brat in jaz pa sva norela po kavču. Tedaj se brat, ki je bil že ves zaspan, spomni: Kaj ne bomo šli domov? »Vsi smo se zasmeli, on pa nas je le začudeno gledal.« Tukaj bomo spali. »To je bil glas mame.« Tu je naš novi dom.

Še vedno pogrevamo to staro dogodivščino in se veselimo v novi hiši.

DARJA ZUPANČIČ
OŠ XII. SNOUB
Novo mesto

Moja prva ljubezen

Bilo mi je kakih deset let. Kaj čudno, da sem se že pri desetih letih zaljubila, se vam ne zdi? No, pa kaj bi to. Kar je bilo, tega se ne da spremeniti.

Zgodilo se je na avtobusu. Z mamom sva mirno sedeli in nestrpno čakali, kdaj bo avtobus odpeljal. Vsi sedeži v avtobusu so bili zasedeni in vrata so se že zapirala. Tedaj pa je v zadnjem hipu prišel fant kuštravih las in je skočil na avtobus. Zbegano je pogledal po prostoru, kot bi hotel vprašati: »Ali je še kaj prostora?« Njegov pogled je letel tudi mimo mene in v tem trenutku me je spreletel čuden občutek.

Pogledala sem v dvojne iskrečih se oči, v katerih sta ležala mir in toplina.

Ko se je prepričal, da ni več prostega mesta, se je ustavil pri izhodnih vratih. Moje oči pa niso mirovale. Pogled mi je venomer uhajal na mesto, kjer je stal on. Toda vožnja je bila kratka in na moje veliko razočaranje je na prvi postaji izstopil. Tisto noč doma nisem in nisem mogla zaspati. Misli so mi venomer krožile po avtobusu in zaman iskale iskrečih se oči. Čas je mineval in tudi jaz sem pozabila nanj. Takrat sem bila še premlada, da bi vedela, kaj je bilo z mano. Čez kakšno leto, ko me je znova spreletel tak občutek kot takrat v avtobusu, sem zatrdno vedela, da je bila to moja prva ljubezen.

Polona, 7. b
OŠ XII. SNOUB NOVO
MESTO

Kaj mi razveseljuje življenje

Vsak človek ima eno samo življenje in če tega zapravi, se mu nikdar ne povrne. Vsak si ga po svoje oblikuje in vsak si zastavi svoje cilje ter upa, da jih bo kar najbolje opravil. Nekateri pa sploh nimajo volje do življenja in napravijo samomor. Tako ga je tudi moj oče, in sicer 19. oktobra, ko je imel rojstni dan. Meni razveseljuje življenje to, da lahko hodim v šolo, da imam veliko prostega časa. Med tem časom se igram, učim in delam še razne druge norčije. Moji hobiji so: poslušanje heavy metal glasbe, roketni in dopisovanje.

Tako je moje življenje in mislim, da bo vsaj moje trajalo

dlje, kot življenje mojega očeta.

LUCIJA VIDMAR 6. c
OŠ XII. SNOUB

Kaj mi lepša življenje

Moje življenje mi lepša svoboda in mir na svetu. Moja mama in ati, ki skrbita za mene. Moja sestra, ki se z menoj igra. Moji sošolci in prijatelji. Tovarišica in šola, kjer si nabiram znanje za življenje.

KOS STANKO 2. c

Smučarski tečaj DO Novoteks

Med šolskimi počitnicami smo organizirali smučarski tečaj na Gačah za naše delavce in njihove otroke. Tečaja se je udeležilo 40 tečajnikov. Vsak dan smo se vozili na Gače, kjer smo izvajali redni učni program za tečajnike. Tečajniki so bili razdeljeni v tri skupine. Tečaj je trajal vsak dan od 9.00 do 15.00 ure. Na koncu smo izvedli tekmovanje v veleslalomu. Tečajniki so bili razdeljeni po skupinah. Otroci so tekmovali posebej.

V tretji skupini otrok je zmagala Nina Mohorič, drugo mesto je pripadlo Elvisu Zagrljači, na tretje mesto pa se je uvrstila Barbara Repovž.

V drugi skupini je zmagal Dušan Hafner, pred Matejem Murgljem in Alenom Pavličem.

Odrasli so tudi tekmovali razdeljeni v dveh skupinah.

V tretji skupini je zmagala Polona Pezelj, druga je bila Tončka Pucelj in tretje mesto je zasedla Fanika Kovačič.

V vrsti boljših je zmagala Marinka Tasič, drugo mesto je zasedla Jana Kos in tretje Kristina Šintler.

Po tekmovanju in v prijetnem vzdušju je bila razglasitev rezultatov. Tako je bil tečaj zaključen. Zadovoljni smo se vrnil domov.

Miha Legan

GLASLO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

Sodelujte v
glasilu svoje
delovne
organizacije!

TEENS®

Zahvala

Vsem sodelavcem in sodelavkam iz oplemenitilnice in šivalnice se lepo zahvaljujemo za prejeta darila, ki ste nama jih kupili ob odhodu v pokoj.

Želiva vam še veliko delovnih uspehov in vse lepo pozdravlja.

LOJZE IN MARIJA SLAK

UPORABNI NASVETI, RECEPTI, DOMISLICE...

PLESEN NA TKANINAH

Če so na posteljnini ali perilu grdi madeži od plesni, se jih najlaže znebimo, če tkanino nekaj minut kuhamo v mleku, nato izperemo in posušimo.

ZAŽGANI MADEŽI NA BOMBAŽU

Madež od zažganega na bombažni tkanini bo izginil, če tkanino navlažimo, madež potresemo s soljo in pustimo nekaj ur na soncu. Nato tkanino še operemo.

MASTNI MADEŽI NA OBLAČILIH

Čistimo jih lahko s kruhovo sredico, namočeno v alkoholu. Umazane dele zdrgnemo, nato pa oblačilo z milom operemo v mlačni vodi.

MADEŽI MOTORNEGA OLJA

Oblačilo zmočimo s toplo vodo, madež namažemo s sredstvom za čiščenje sanitarne keramike in pustimo stati nekaj ur. Zatem madeže zdrgnemo.

PLESEN NA TAPETAH

Kako se je znebiti? S krpo in alkoholom!

PROTI MOLJEM

Naftalin proti moljem uspešno nadomeščata tudi limonina lupina in divji kostanj. Limonine lupine naribamo in zložimo v platnene vrečke, te pa položimo med perilo: pregnali bomo mobilje in omaro prijetno odišavili. Preden kostanj zložimo med volnena oblačila, ga z debeljšo iglo večkrat preluknjamo.

RAZPIS

NOVOTEKS Novo mesto razpisuje za šolsko leto 1985/86 naslednje štipendije:

TO TKANINA

- št. štip. stopnja
— strojni ključavničar 15 IV
— električar-energetik 1 IV
— elektrotehnik-energetik 1 V
— tekstilno-mehanski tehnik (predilec) 1 V
— tekstilno-mehanski tehnik (pletilec) 1 V
— tekstilno-mehanski tehnik (tkalec) 7 V
— tekstilno kemijski tehnik 3 V
— inž. tekstilne tehnologije 1 VI/I

TO KONFEKCIJA I

- tekstilni konfektor II 5 IV
— tekstilno konfekcijski tehnik 2 V
— inž. konfekcijske tehnologije 1 VI/I

TO PREDILNICA METLIKA

- inž. tekstilne tehnologije 1 VI/I

TO KONFEKCIJA II Vinica

- tekstilni konfektor II 10 IV
— tekstilno konfekcijski tehnik 1 V

DSSS

- kuhar 1 IV
— programerski tehnik 2 V
— ekonomski tehnik 5 V
— tekstilno konfekcijski tehnik 3 V
— konfekcijski tehnolog 1 VI/I
— strojni inženir 1 VI/I
— inž. oblikovanja tekstilij in oblačil 3 VI/I
— ekonomist, zunanjetrgovinska smer 2 VI/I
— ekonomist, računovodska smer 1 VI/I
— ekonomist, smer analiza in planiranje 1 VI/I
— ekonomist, smer notranja menjava 1 VI/I
— VŠOD, smer organizacijsko računalniška 3 VI/I
— dipl. strojni inženir 1 VII/I
— FNT, odd. za tekstilno tehnologijo 4 VII/I

Delavski svet TO Tkanina je na seji dne 7. 2. 1985 sprejel

sklep, da se štipendistom, ki se bodo izobraževali za poklice:

- tekstilno mehanski tehnik (predilec, tkalec, pletilec) in
— tekstilno kemijski tehnik, sofinancira stroške bivanja v dijaškem domu v višini 50%, ne glede na letnik šolanja.

Podrobnejše informacije o prijavah za štipendiranje boste dobili pri referentu za izobraževanje v kadrovskem oddelku potem, ko bodo podatki o razpisnih pogojih znani iz skupnega razpisa kadrovskih štipendij za šolsko leto 1985/86.

MILENA MAVSAR

Letni dopusti so pred nami

Razpis letovanj v naših počitniških kapacitetah za leto 1985

Poleg osmih počitniških hišic v Sabunikah pri Zadru, počitniškega doma v Selcah, dveh garsonjer v Piranu in koč na Veliki Planini bomo tudi letos postavili deset prikolic na morju: tri prikolic v avtokampu III Padova na otoku Rabu, tri prikolic v avtokampu Njivice na otoku Krku in štiri prikolic v avtokampu Selce.

1. Sabunike

V Sabunikah pri Zadru je v osmih vrstnih hišah na voljo 36 ležišč, v štirih enotah po pet ležišč in štirih enotah po štiri ležišča. Vsaka enota ima svojo kuhinjo in spalni prostor. V vsaki enoti so tudi sanitarije. S seboj moramo prinesiti posteljno perilo, kuhinjske krpe in čistila. Vsa potrebna živila lahko nakupimo v naselju ali pa v Ninu, ki je od Sabunik oddaljen 3 km.

2. Selce

V domu, ki leži 200 m od morja, s peščeno plažo je na voljo 37 ležišč v sedmih posameznih enotah in dveh, ki se po potrebi lahko združita v eno. Vsaka enota ima dva prostora in sicer kuhinjo in spalni prostor ter sanitarije. S seboj moramo prinesiti le posteljno perilo, kuhinjske krpe in čistila. Dom ima urejeno parkirišče in za stavbo nekaj prostora, kjer bomo lahko ob večerih posedeli. Tu se bodo lahko igrali tudi otroci.

3. Piran

Za letovanje v Piranu sta na voljo dve garsonjeri, 100 m oddaljeni od morja. V vsaki garsonjeri so štiri ležišča, kuhinja in sanitarije. S seboj moramo prinesiti le posteljno perilo, kuhinjske krpe in čistila.

OBVESTILO VSEM KEGLJAČEM

Obveščam te, da se bo začelo društveno prvenstvo v borbenih igrah. Kot resnega športnika te prosimo, da se vseh treningov in tekem udeležiš, ker bomo le s skupnimi močmi dosegli dobre rezultate.

IO ponovno opozarja vse kegljače, da naj nove trenerke (modre) koristijo samo za tekmovanja.

RAZPORED TEKEM V SPOMLADANSKEM DELU:

I. kolo

Sreda 13. 2. 1985 IMV — NOVOTEKS ob 17. uri LOKA

II. kolo

Petek 22. 2. 1985 NOVOTEKS — KRKA ob 17. uri LOKA

III. kolo

Petek 1. 3. 1985 NOVOTEKS — ŽELEZNIČAR ob 17. uri LOKA

IV. kolo

ČETRTEK 7. 3. 1985 PIONIR — NOVOTEKS ob 17. uri LOKA

V. kolo

Petek 15. 3. 1985 NOVOTEKS — OBUTEV ob 17. uri LOKA

ŠPORTNI POZDRAV!

BRANE BEC

4. Prikolice

1. avtokamp II Radova na otoku Rabu

Avtokamp III Padova je oddaljen od Raba samo 1 km. To je majhen kamp, v katerem so samopostrežna trgovina, tržnica, mesarija in restavracija. Plaža je peščena, v morju pa je mivka, zato je kopanje zelo prijetno za majhne otroke.

2. avtocamp Njivice na otoku Krku

Otok Krk je zelo priljubljen za letovanje zaradi bližine in ni vezan na trajekt. Po novem mostu pridemo v Njivice že po dobrih dveh urah in pol. V campu sta trgovina in restavracija.

3. avtocamp Selce

V lanskem letu smo postavili v avtocampu Selce eno prikolico. Naši delavci so bili zelo navdušeni, zato smo se letos odločili, da bomo postavili štiri prikolice. V kampu so trgovina in restavracija ter možnost rekreacije.

5. Velika planina

Tisti, ki jim bolj prija višinski zrak, pa se lahko odločijo za kočjo na Veliki Planini, ki je od gondolske postaje oddaljena nekaj minut. V treh sobah je na voljo deset ležišč. V kuhinji in sobah je na razpolago vsa potrebna oprema, tudi posteljno perilo. S seboj je potrebno prinesiti samo kuhinjske krpe in čistila.

Termini

Termine smo določili za devet nočnin, in sicer:

- od 15. 6. do 24. 6.
- od 24. 6. do 3. 7.
- od 3. 7. do 12. 7.
- od 12. 7. do 21. 7.
- od 21. 7. do 30. 7.
- od 30. 7. do 8. 8.
- od 8. 8. do 17. 8.
- od 17. 8. do 26. 8. od 26. 8. do 4. 9.

Cene za letovane so:

1. Počitniške hišice Sabunike, počit. dom Selce, kočja na Veliki Planini

— delavci DO in njihovi šoloobvezni otroci — 100,00 din

— predšolski otroci — 50,00 din

— zakonci zaposleni drugje 120,00 din

2. Počitniški dom Piran in prikolice

— delavci DO in njihovi šoloobvezni otroci — 80,00 din

— predšolski otroci 40,00 din

— zakonci, zaposleni drugje — 100,00 din

— ostali gostje — 160,00 din

Menjava za Veliko Planino ostane tako kot med letom ob 12. uri, za vse ostale kapacitete pa ob 10. uri.

Navodila za razporejanje delavcev za letovanje v počitniških kapacitetah

1. V času kolektivnega dopusta TOZD KONFEKCIJA I Novo mesto in TOZD KONFEKCIJA II Vinica se

polovica kapacitet odstopi tem temeljnim organizacijam.

2. V sezoni od 24. 6. do 26. 8. 85 se dvakrat zaporedoma upošteva prijava delavca, če sta v delovni organizaciji zaposlena ob zakonca, če pa je v delovni organizaciji zaposlen en zakonec, se prijava upošteva vsako drugo leto. V sezoni imajo prednost prosilci s šoloobveznimi otroki. Prosilci morajo zagotoviti polno zasedenost kapacitet.

Znesek za plačilo prijavljenih nočnin bomo odtegovali v treh zaporednih mesečnih obrokih in sicer od osebnega dohodka za mesec junij, julij in avgust.

Izpolnjene prijave sprejemajo obratne pisarne in kadrovsko splošni sektor (referent za družbeni standard) do 15. marca 1985. Kasnejših prijav ne bomo upoštevali.

D. N.

PRIJAVA

za letovanje v Sabunikah, Selcah, Piranu, prikolicah, avtokampu III Padova na Rabu, avtokampu Njivice na Krku in avtocampu Selce ter kočji na Veliki planini.

Ime in priimek

Tozd—sektor—oddelek

Letni dopust želim izrabiti v času od do to je nočnin, v Poleg mene bodo letovali še naslednji družinski člani:

Ime in priimek leto rojstva sorodstvo..... zaposlen pri

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prosimo vas, da točno napišete leto zadnjega letovanja v naših počitniških kapacitetah in kolikokrat ste že letovali v glavni sezoni in izven nje.

.....

.....

Datum:

Podpis prijavitelja

Prijave oddajte najkasneje do 15. marca 1985 v obratni pisarni ali v kadrovsko splošnem sektorju pri referentu za družbeni standard.

Datum sprejema:

KADROVSKO—SPLOŠNI SEKTOR

PORTRET MESECA

Vstopila je obotavljaje, z vprašujočim izrazom v očeh. Ni me presenetilo, saj vem, da je ena izmed tistih naših delavk, ki nerade in poredko odpirajo pisarniška vrata. Mnenja so, da sodijo samo k stroju in jih nič drugega ne sme zanimati. Mogoče jim je prav zato tako zanimivo prisluhniti — tem našim veterankam, ki jim je v delovni knjižici vtisnjen žig ene same delovne organizacije, kar lahko pomeni le resnično pripadnost in zvestobo Novoteksu.

Ena takih delavk je Turkova Slavka, starejšim mogoče še bolj znana s svojim dekliskim priimkom — Rešetičeva Slavka. »Zakaj o meni? Toliko drugih je, nič pomembnega nisem naredila.« Kaj res ni? Prebiti za strojem 34 let, v prahu, ropotu, včasih tudi v mrazu, vedno le delati, vztrajati in trdno verjeti, da je mogoče tudi ob tem ropotajočem stroju dočakati lepši, boljši jutri — tudi to so zasluge, ki pa jih, žal, preradi pozabljamo. Slavka je živelas v tovarno in za tovarno. To ni fraza, ampak resnica, saj v nobenem drugem domu ni preživela toliko let kot v tovarni.

Rodila se je leta 1936 v Ravnacah pri Metliki, v siromašni

družini z devetimi otroki. S trebuhom za kruhom so se z očetom, kolarjem, selili iz kraja v kraj in se komaj prebijali skoz življenje. Končno so si le ustvarili skromen dom na Malem Slatniku, kjer je Slavka končala osnovno šolo. Seveda je morala takoj misliti le na to, kako čimprej priti do svojega kosa kruha. Še ne petnajstletna se je leta 1951 zaposlila v Novoteksu na sukalnem stroju. Tkalnici je ostala zvesta vse do danes, ko opravlja dela in naloge »samostojno vdevanje v liste in greben brez podajanja.« Pravi, da ji ni bilo nikoli težko delati, tudi ponoči ne, posebno še, ker so se lepo razumele s sodelavkami. Ustvarila si je tudi svoj dom. Rodila sta se ji otroka, ona pa je kljub temu še vedno opravljala triizmensko delo. Po rojstvu tretjega otroka, najmlajše hčerke Betke, je tudi njej zmanjkalo moči. V nočno izmeno ji ni bilo treba več.

In kako primerja delo včasih in danes, medsebojne odnose takrat in sedaj? Misli, da so se vsi veliko bolj zavedali, da jim tovarna daje kruh. Seveda sta bili delovna zavest in disciplina večji, poznali so odgovornost. In zakaj danes ni več tako? Pravi, da nam je prelepo.

Mlajša generacija ni občutila pomanjkanja in zato vseh dobrin tudi ne zna prav ceniti. Predvsem pa se premalo zavedajo, da ne delajo le zase, da vsi delamo za vse, da si moramo pomagati in biti složni. Včasih je posameznik točno vedel, da bo vsaka njegova napaka odkrita in bo zanj odgovarjal. Pa danes? Odgovornosti je premalo, ni je. Saj ni treba naštevati imen in se medsebojno obtoževati. Vsak naj sam pošteno oceni svoje delo in se zamisli, pa se bodo mogoče v prihodnosti le pokazali boljši rezultati. Ona in delavke njene generacije se niso nikoli bale poštene kritike. Meni, da je bilo to dobro. Tisti, ki kritizira, mora znati tudi pokazati pravo rešitev, predvsem pa mora biti sam vzor.

Slavka je bila in ostaja optimistka. Misel, da bo kmalu izpolnila vse pogoje za upokojeitev, vztrajno odriva. Pravi, da ji bo težko oditi. Takšno navezanost seveda lahko razumemo, če vemo, da je nekdo za tovarniškim program preživel velik del najlepših časov svojega življenja.

TEENSL®

TEENSL®

KADROVSKE NOVICE

V januarju sta se v naši delovni organizaciji zaposlila delavca:

v TOZD TRGOVINA, prodajalni Sarajevo: DRAŽEN DJAKOVIČ,

v DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB: NEBOJŠA STOJKOVIČ (prodajni sektor).

V istem času so našo delovno organizacijo zapustili: TOZD TKANINA:

DE priprava: JOŽICA ZUPAN

DE tkalnica: MIRSADA DURAKOVIČ,

DE oplemenitilnica: MARJAN MARTINČIČ.

TOZD TRGOVINA:

MARICA GLAVAŠ (prod. Sarajevo),

JASNA POPOVIČ (prod. Metlika)

MIRA KOSTANJEVEC (prod. Julija)

IRENA GRUBAR (prod. Julija),

MATEJA SALMIČ (prod. Julija),

MILIJANA POPOVIČ (prod. Arandjelovac),

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB:

ALOJZ ŽIVKO, JANEZ BOŽIČ, (prod. sektor).

UPOKOJILA STA SE NAŠA DELAVCA:

DARINKA GRULJA (DE priprava),

JOŽE JERMAN (IVS).

PRERAZPOREJENI SO BILI:

MARIJA BEL, LJUBICA DRKUŠIČ, in ANA VIDMAR iz DE pletilnica v DE priprava.

STROKOVNI IZPIT SO OPRAVILE NASLEDNJE PRIPRAVNICI IN PRIPRAVNIKI:

TOZD KONFEKCIJA:

ANDREJA ŠENICA, MIHAELA NOVAK, MOJCA KOČJAŽ, MARINKA PELC, GABRIJELA KOS, TEREZIJA DRAB, SONJA RUPAR, SILVA ČUČNIK, JOŽICA BREGANT, TATJANA SLAPNIČAR, — razporejene na dela in naloge strojno šivanje

TOZD TKANINA:

Investicijsko vzdrževalni sektor:

IVAN MEDVED, TOMAŽ BLATNIK — razporejena na dela in naloge strojna in ročna obdelava strojnih elementov in popravila strojev

Za uspešno opravljeni strokovni izpit čestitamo in pri opravljanju del in nalog, na katera ste bili razporejeni, želimo veliko delovnih uspehov.

KADROVSKI ODDELEK

GLASLO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljski svet: Miro Jovič (predsednik), Brane Frankovič (glavni in odgovorni urednik), Slavko Kavšek, Franc Brezovar, Jelica Spasovski, Irena Celič, Jože Starešinič, Rudi Vlašič, Željko Mitrič, Mojca Juršič, Marjan Podlogar, Majda Dular in Zdenka Židanik. Uredništvo: Novoteks Novo mesto, Foersterjeva 10 — Časopisni stavek, filmi in prelom DITC Novo mesto, TOZD Grafika, tisk Tiskarna Novo mesto.